

Vyplňujte jen bílé kolonky!

Formulář vyplňujte na počítači; kolonky se zvětší automaticky podle množství textu.

NETECHNICKÉ SHRNUTÍ PROJEKTU POKUSŮ

Název projektu pokusu

Mechanismus ovlivnění cirkadiánního systému světelnými stimuly

Doba trvání projektu pokusu

dr 04/2024

Klíčová slova - maximálně 5

myš, suprachiasmatické jádro, RNA editace, světlo, cirkadiánní systém

Účel projektu pokusu - označte jej křížkem (x) do prázdného polička

☒	základní výzkum
	translační nebo aplikovaný výzkum
	vývoj, výroba nebo zkoušení kvality, účinnosti a nezávadnosti léčiv, potravin, krmiv a jiných látek nebo výrobků
	ochrana přírodního prostředí v zájmu zdraví a dobrých životních podmínek lidí nebo zvířat
	zachování druhů
	vyšší vzdělávání nebo odborná příprava
	trestní řízení a jiné soudní řízení

Cíle projektu pokusu (např. řešené vědecké neznámé nebo vědecké či klinické potřeby)

Saví biologické hodiny, uložené v suprachiasmatických jádru SCN generují přibližně 24 h oscilace na principu regulačních smyček tzv. hodinových genů a řízení intercelulární komunikace mezi buňkami SCN. Přesné 24 h periody je docíleno synchronizací světlem, které působí na buňky SCN přes glutamátové synapse retinohypothalamickeho traktu. Působení světla mění expresi hodinových genů, mění sílu intercelulárních interakcí, ale způsobuje také změny na posttranslační a posttranskripční úrovni jednak hodinových genů a jednak genů zodpovědných za transdukci světelného signálu na hodinový mechanismus jako jsou receptory a proteiny signálních kaskád. Experimenty mají za cíl zjistit míru a změny editace RNA dané aktivitou enzymu ADAR2 v SCN u myší adaptovaných k různým světelným podmínkám.

Pravděpodobné potenciální přínosy projektu pokusu (jak by mohlo být dosaženo pokroku ve vašem vědním oboru nebo jaký přínos by z něj člověk či zvířata mohli mít)

RNA editace je proces posttranskripční modifikace RNA, jenž zásadním způsobem ovlivňuje maturaci mRNA. Editace adenosinu na inosin je důležitá pro formování funkčních vlastností ionotropních glutamátových kanálů, které jsou zodpovědné za synaptický excitační přenos. V projektu budeme studovat míru závislosti RNA editace na nervové aktivitě *in vivo*, ve struktuře hypotalamických suprachiasmatických jader, která fungují jako hlavní cirkadiánní pacemaker savců. Výsledky plánovaného projektu rozšíří poznání významu RNA editace na pro cirkadiánní systém a jeho synchronizaci světlem. Projekt zásadním způsobem přispěje k pochopení mechanismů adaptace na změněné světelné prostředí, např., při přeletu časových pásem nebo při práci na směny.

Druhy a přibližné počty zvířat, jejichž použití se předpokládá

Budou použity myši s genetickým pozadím C57BL/6J a jejich varianty. Konkrétně PER2: LUC, Adar^{2+/+} Gria^{R/R}, Adar^{-/-}, a VIPR2^{-/-}. Odhadovaný počet je 100 ks samců na jeden kmen (tj. MAX. 500 ks celkem) za celkové období 5 let.

Jaké jsou očekávané nežádoucí účinky u zvířat? Jaká je navrhovaná míra závažnosti? Jak bude se zvířaty naloženo po skončení pokusu?

Nežádoucí účinky neočekáváme žádné. Po skončení experimentu budou zvířata usmrčena rychlou dekapitací po celkové hluboké narkóze. Tkáň, zejména mozková bude zpracována na histologické řezy nebo tkáňové homogenáty. *HORNÁ ZÁVAŽNOST*.

Uplatňování 3R (replacement, reduction, refinement)

Nahrazení používání zvířat: Uveďte, proč je nutné použít zvířata a proč nemohou být využity alternativy bez použití zvířat.

Studium cirkadiánního systému a jeho synchronizace vyžaduje práci s intaktním cirkadiánním systémem, složeným z biologických hodin a jejich vstupních drah z oka a jiných morfologicky vzdálených oblastí mozku. Proto je nutný výzkum *in vivo* modelu a nelze jej nahradit alternativními metodami.

Omezení používání zvířat: Vysvětlete, jak lze zajistit použití co nejmenšího počtu zvířat.

Nejmenšího počtu zvířat lze docílit minimalizováním množství zvířat ve skupinách, které ještě má statistickou výpovědní hodnotu.

Šetrné zacházení se zvířaty: Vysvětlete volbu druhu zvířat a proč se v případě tohoto zvířecího modelu jedná o nejšetrnější použití z hlediska vědeckých cílů.

Vysvětlete obecná opatření, která budou přijata za účelem snížení újmy způsobené zvířatům na minimum.

Myši PER2:LUC je transgenní kmen myší s genem pro luciferázu zařazenou za promotor hodinového genu Per2. Tyto myši jsou řadu let celosvětově vyhledávaným modelem pro studium cirkadiánních oscilací na organotypických kulturách SCN. V našich experimentech chceme přesně charakterizovat posttranskripční změny RNA v jejich SCN, aby mohly být v příštích experimentech využity pro cross-breading studie. Myši Adar^{-/-} jsou knockout myši pro enzym adenosin deaminázu působící na RNA, které poslouží jako přímý model změn v cirkadiánním systému, způsobených nedostatečnou editací RNA v SCN. Myši Adar^{2+/+} Gria^{R/R} jsou kontrolní kmen k myším Adar^{-/-}. Kmen VIPR2^{-/-} jsou knockout myši pro VIPR2 receptor, které slouží jako tradiční model pro studium vlivu narušené intercelulární synchronizaci mezi neurony v SCN na cirkadiánní systém. Od tohoto modelu si slibujeme dokázat, že světlem indukovaná změna RNA editace závisí na synchronizované elektrické aktivitě buněk v rámci SCN.